

Na osnovu člana 43 Statuta Fudbalskog saveza Beograda (Službeni list _____ broj ___/_____),
Izvršni odbor Fudbalskog saveza Beograda, na sednici održanoj 10.07.2012. godine, doneo je

P R A V I L N I K O BEZBEDNOSTI I SIGURNOSTI NA FUDBALSKIM UTAKMICAMA KOJE SE ODIGRAVAJU U NADLEŽNOSTI FUDBALSKOG SAVEZA BEOGRADA

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Pravilnikom o bezbednosti i sigurnosti na fudbalskim utakmicama (u daljem tekstu: Pravilnik) definišu se: oblast primene, organizacija i subjekti bezbednosti u Fudbalskom savezu Beograda (u daljem FSB), infrastrukturni i tehnički uslovi za odigravanje fudbalskih utakmica, organizacione i operativne mere koje se preduzimaju radi postizanja sigurnog i bezbednog odigravanja fudbalskih utakmica, mere za sprečavanje nasilja i nedoličnog ponašanja na fudbalskim utakmicama, organizacija utakmica visokog rizika i preduzimanje drugih mera i aktivnosti u cilju sigurnog i bezbednog odigravanja fudbalskih utakmica.

Cilj primene Pravilnika je da se osigura sigurnost i bezbednost na stadionu pre, tokom i posle odigravanja fudbalskih utakmica u organizaciji FSB kao i da organizatore utakmice, saveze i klubove, posetioce stadiona i sve druge učesnike, upozna s njihovim obavezama i odgovornostima.

II. DEFINICIJA POJMOVA

Ovim odredbama određuje se značenje pojmova koji se koriste u ovom Pravilniku i to:

”Organizator utakmice”: jeste sportski savez, sportsko društvo, sportska organizacija - klub, drugo pravno ili fizičko lice koje se stalno ili povremeno bavi organizacijom fudbalskih utakmica, odnosno koje je preuzelo organizovanje određene sportske priredbe ili vršenje određenih poslova u organizovanju fudbalske utakmice.

”Odgovorna lica organizatora”: jesu predsednik, sekretar i komesar za bezbednost sportskog saveza, sportske organizacije - kluba, koje se stalno ili povremeno bavi organizacijom fudbalskih utakmica, odnosno koje je preuzelo organizovanje određene sportske priredbe ili vršenje određenih poslova u organizovanju fudbalske utakmice.

”Policija”: organ Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije, teritorijalno nadležan i odgovoran za održavanje javnog reda i mira na utakmici.

”Redar”: lice koje je angažovao organizator utakmice za sprovođenje mera i postupaka u cilju fizičkog obezbeđenja i održavanja reda na fudbalskoj utakmici,

”Učesnici sportske priredbe”: jesu sva lica prisutna na fudbalskoj utakmici.

”Stadion”: je sportski objekat, namenjen za održavanje fudbalskih utakmica, koji pored sportskog terena ima i gledalište.

“**Sportski teren**”: jeste prostor na kome se igra fudbalska utakmica, kao i prostor do gledališta.

”**Sistem video nadzora**”: objedinjeni tehnički sistem (video kamere, uređaji za snimanje, monitori) koji omogućava monitoring – nadgledanje u realnom vremenu prilaza i ulaza u stadion, svih delova i segmenata stadiona, gledališta kao i izradu i dostavu snimaka sa utakmice,

”**Kontrolna prostorija**”: prostorija rezervisana za ovlašćena lica koje imaju ulogu i odgovornost za pitanja sigurnosti, obezbeđenja i održavanje reda na utakmici.

”**Razglas**”: tehnički elektronski sistem namenjen za emitovanje zvučnih poruka gledaocima, koji omogućava da se emitovane poruke mogu čuti na čitavom objektu stadiona.

III. OBLAST PRIMENE

Član 2.

Pravilnik se primenjuje u oblastima:

1. Takmičenja propisana Pravilnikom o fudbalskim takmičenjima Fudbalskog saveza Srbije (u daljem tekstu FSS).
2. Takmičenja u ligama na teritoriji Fudbalskog saveza Beograda;
3. Prijateljske utakmice koje organizuje FSS i FSB.

Za takmičenja koja se održavaju u organizaciji FSB pored mera definisanih ovim Pravilnikom, primenjuju se i bezbednosne mere, koje su definisane propisima FSS.

IV. ORGANIZACIJA I SUBJEKTI BEZBEDNOSTI U FSB

Član 3.

Bezbednost u FSB se ostvaruje se kroz:

- jedinstveno postupanje u primeni bezbedonosnih mera i aktivnosti na području Fudbalskog saveza Beograd, u svim stepenima takmičenja i u skladu sa odgovarajućim propisima,
- saradnju fudbalske organizacije sa svim subjektima sistema bezbednosti R Srbije, a naročito sa nadležnim organom unutrašnjih poslova (u daljem tekstu: policija) inspekcijama i drugim organima i organizacijama koji su zaduženi za ostvarivanje bezbednosnih zadataka,
- organizovano preduzimanje preventivnih mera i aktivnosti kojima se efikasno sprečava ugrožavanje života ljudi i imovine,
- doslednu primenu zakona i drugih propisa kojima se uređuju bezbedonosna pitanja, a naročito propisa fudbalske organizacije kojima se konkretnije utvrđuju obaveze i način organizovanja takmičenja i fudbalskih utakmica, koji garantuju bezbednost svim učesnicima takmičenja i gledaocima koji prisustvuju utakmicama.

Član 4.

U okviru FSB, organizacija bezbednosti se otvaruje kroz rad sledećih organa i pojedinaca :

1. Komisija za bezbednost FSB;
2. Komesar za bezbednost u FSB;
3. Specijalni posmatrač za bezbednost;
4. Komesar za bezbednost u ligama takmičenja;
5. Komesar za bezbednost kluba.

Član 5.

Komisija za bezbednost FSB je telo Izvršnog odbora FSB i obavlja sledeće poslove i zadatke:

- utvrđuje jedinstven način primene i doslednog sprovođenja propisa FSS i FSB, kao i odgovarajućih zakona R Srbije povodom stvaranja uslova za bezbedno odvijanje fudbalskih takmičenja na području FSB, bez obzira o kom stepenu takmičenja se radi,
- utvrđuje preventivne i druge mere kojima se sprečava pojava nasilja i nedoličnog ponašanja na fudbalskim utakmicama, kao i preduzimanje mera protiv službenih lica ukoliko nisu preduzeli sve neophodne radnje da do incidenata ne dođe,
- daje smernice i pruža svu stručnu pomoć organima za bezbednost i klubovima na svim stepenima takmičenja, u sprovođenju utvrđenih mera kojima se stvaraju uslovi za bezbedno odvijanje fudbalskih takmičenja,
- kroz stalnu saradnju sa organima za bezbednost i klubovima na svim stepenima takmičenja i nadležnim državnim organima, radi na organizaciji i unapređenju sistema bezbednosti na fudbalskim takmičenjima,
- vrši pregled stadiona najmanje jedanput godišnje, a po potrebi i više puta, radi utvrđivanja stanja bezbednosti na svim stadionima svih stepena takmičenja, nakon čega daje svoje mišljenje Komesaru za bezbednost FSB na osnovu kojeg Komesar za bezbednost FSB izdaje sertifikat o ispunjenosti bezbednosnih uslova,
- organizuje savetovanje za komesare za bezbednost svih stepena takmičenja i klubova, po utvrđenom programu,
- na kraju svake takmičarske godine, a po potrebi i češće podnosi izveštaj o bezbedonosnom stanju na fudbalskim utakmicama svih stepena takmičenja FSB sa predlogom mera,
- koordinira rad Komesara za bezbednost FSB sa komesarima za bezbednost svih stepena takmičenja i komesarima klubova.

Član 6.

Komesar za bezbednost FSB prevashodno ima sledeće dužnosti:

- planira i organizuje realizaciju svih poslova i zadataka bezbednosti povodom organizovanja i odigravanja utakmica svih selekcija FSB,
- izrađuje Plan preventivnog delovanja na obezbeđenju svih utakmica selekcija FSB i dostavlja ga uz prijavu za održavanje javnog skupa - utakmice, policiji nadležnoj za teritoriju stadiona na kojem se utakmica igra;

- u pripremnom periodu vrši izviđanje i procenu stadiona na kojem se igra utakmica;
- planira i organizuje realizaciju svih poslova i zadataka bezbednosti prilikom utakmica svih selekcija FSB, samostalno ili uz pomoć državnih organa;
- razmenjuje podatke sa službenim licima i komesarima za bezbednost liga i klubova;
- dužan je da blagovremeno upozna službena lica (sudije, delegata i druga lica) o predviđenim bezbednosnim merama i aktivnostima za bezbedno odigravanje svake utakmice svih selekcija FSB;
- donosi odluku o izdavanju sertifikata bezbednosti stadiona koji se zasniva na mišljenju Komisije za bezbednost FSB;
- planira i organizuje realizaciju svih poslova i zadataka bezbednosti u takmičenju za Fudbalski kup Srbije,
- na predlog Komisije za bezbednost imenuje specijalne posmatrače za bezbednost,
- vrši raspored angažovanja specijalnih posmatrača za bezbednost,
- analizira izveštaje specijalnih posmatrača za bezbednost sa utakmica povišenog rizika i dostavlja ih nadležnim organima za bezbednost tih nivoa takmičenja,
- inicira predlog za pokretanje disciplinske odgovornosti klubova i pojedinaca u slučajevima kada su narušene odredbe ovog Pravilnika,
- registruje sve negativne pojave na fudbalskim stadionima i u saradnji sa Komisijom za bezbednost FSB utvrđuje i donosi mere kojima se sprečava širenje istih,
- inicira donošenje propisa, koji regulišu poslove i zadatke vezano za bezbednost,
- pruža stručnu pomoć klubovima koji učestvuju u takmičenjima koja organizuje FSB,
- u svom radu saraduje sa nadležnim državnim organima (MUP, BIA, inspeksijski i drugi organi).

U odsustvu ili sprečenosti Komesara za bezbednost FSB, sve funkcije preuzima njegov zamenik.

Član 7.

Komesar za bezbednost lige prevashodno ima sledeće dužnosti:

- planira i organizuje realizaciju svih poslova i zadataka bezbednosti povodom organizovanja i odigravanja utakmica lige,
- pruža stručnu pomoć klubskim komesarima za bezbednost u izradi Plana preventivnog delovanja na obezbeđenju utakmica lige;
- predlaže Komesaru za bezbednost FSB proglašavanje "utakmice visokog rizika", na bazi lične procene i/ili predloga Komesara za bezbednost kluba,
- u slučaju kada je proglašena "utakmica visokog rizika" pruža stručnu pomoć klubskim komesarima za bezbednost, u planiranju i organizaciji realizacije svih poslova i zadataka bezbednosti povodom organizovanja i odigravanja utakmice visokog rizika,
- dužan je da u roku od 48 sati po odigranoj utakmici dostavi Komesaru za bezbednost FSB izveštaj o svim vanrednim incidentima pre, u toku i posle utakmice, koji su se na bilo koji način odrazili na bezbednost i sigurnost utakmice;
- pruža pomoć Komisiji za bezbednost FSB i Komesaru za bezbednost FSB u procesu izdavanja sertifikata bezbednosti za stadione liga;

- po potrebi pruža pomoć Komesaru za bezbednost FSB u planiranju i organizaciji realizacije poslova i zadataka bezbednosti prilikom odigravanja utakmica svih reprezentacija FSB;
- registruje sve negativne pojave na fudbalskim stadionima i Komisiji za bezbednost i Komesaru za bezbednost FSB i daje predlog mere kojima se sprečava širenje istih,
- u svom radu saraduje sa nadležnim državnim organima (MUP, inspeksijski i drugi organi).

U odsustvu ili sprečenosti Komesara za bezbednost lige, sve funkcije preuzima njegov zamenik.

Član 8.

Komesar za bezbednost kluba prevashodno ima sledeće dužnosti:

- da organizuje i sprovede mere i aktivnosti u cilju sigurnog i bezbednog odigravanja fudbalskih utakmica svog kluba u saradnji sa organima policije, vatrogasne službe, službe medicinske pomoći, komunalne službe, organa javne vlasti, predstavnicima navijača i ostalim subjektima koji učestvuju u organizaciji utakmice,
- sačinjava Plan preventivnog delovanja za obezbeđenje svih utakmica svog kluba – domaćina i objedinjuje planove drugih učesnika u skladu sa svojim zadacima na utakmici;
- dužan je da sa predviđenim merama i aktivnostima iz Plana preventivnog delovanja na obezbeđenju utakmice upozna službena lica (sudije, delegata i druga lica) kao i predstavnika gostujućeg kluba;
- da uz prijavu za održavanje javnog skupa (utakmice) teritorijalno nadležnom organu policije, dostavi jedan primerak Plana preventivnog delovanja na obezbeđenju utakmice;
- dužan je da u roku od 24 sata po odigranoj utakmici dostavi organizatoru utakmice i Komesaru za bezbednost lige Izveštaj o svim vanrednim događajima pre, u toku i posle utakmice, koji su se na bilo koji način odrazili na bezbednost i sigurnost ;
- na bazi lične procene predlaže Komesaru za bezbednost lige da se određene utakmice proglase "utakmicom visokog rizika";
- odgovoran je za organizaciju rada redarske službe angažovane od strane kluba,
- izrađuje Plan evakuacije stadiona i dostavlja ga Komisiji za bezbednost FSB;
- kod utakmica visokog rizika priprema i vodi organizacione sastanke, koje zakazuje najkasnije 48 sati pre početka utakmice, o čemu obaveštava specijalnog posmatrača za bezbednost, klubskog komesara za bezbednost gostujuće ekipe, predstavnike policije, vatrogasne službe, pravosuđa, inspeksijskih organa i komesara za bezbednost lige;
- pruža pomoć Komisiji za bezbednost FSB i Komesaru za bezbednost FSB u procesu izdavanja sertifikata bezbednosti za stadion pripadajućeg kluba;
- po potrebi pruža pomoć Komesaru za bezbednost FSB u planiranju i organizaciji realizacije poslova i zadataka bezbednosti prilikom odigravanja utakmica svih reprezentacija FSB;
- održava veze sa navijačima i nastoji da bude upoznat sa njihovim običajima i sklonostima i saraduje sa kolegama koji se u drugim savezima ili klubovima bave istom problematikom,
- uključi se u organizaciju obezbeđenja utakmice u gostima;

U odsustvu ili sprečenosti Komesara za bezbednost kluba, sve funkcije preuzima njegov zamenik.

Član 9.

Za utakmice visokog rizika određuju se specijalni kontrolori za bezbednost FSB koje određuje Komesar za bezbednost FSB.

Specijalni kontrolor za bezbednost prevashodno ima sledeće dužnosti:

- prisustvuje utakmicama povišenog rizika i po potrebi izdaje posebna uputstva i sugestije delegatu utakmice;
- pruži pomoć Komesaru za bezbednost kluba u proceni bezbednosti i daje predloge za plansko rešavanje definisanih rizika;
- pruža pomoć u izradi i sagledava kvalitet i objektivnost primene Plana preventivnog delovanja na obezbeđenju utakmice;
- pruži pomoć Komesaru za bezbednost kluba u pripremi i vođenju organizacionih sastanaka za utakmice povišenog rizika;
- vrši koordinaciju između organizatora utakmice, policije, delegata i da daje instrukcije u slučaju narušavanja bezbednosti učesnika utakmici;
- odmah telefonskim putem obavesti Komesara za bezbednost FSB o svim vanrednim incidentima pre, u toku i posle utakmice, koji su se na bilo koji način odrazili na bezbednost i sigurnost ;
- registruje sve negativne pojave na fudbalskim stadionima i Komesaru za bezbednost FSB daje predlog mere kojima se sprečava širenje istih;
- u roku od 48 sati, po odigranoj utakmici dostave detaljan izveštaj Komesaru za bezbednost FSB:

Na predlog Komisije za bezbednost, Komesar za bezbednost FSB utvrđuje listu specijalnih kontrolora za bezbednost FSB iz redova komesara za bezbednost fudbalskih klubova i liga, članova Komisije za bezbednost FSB i drugih stručnih lica.

Član 10.

Zbog propusta u organizaciji utakmice sa aspekta bezbednosti, Komisija za bezbednost FSB, Komesar za bezbednost FSB, komesari za bezbednost liga i Specijalni kontrolori za bezbednost po službenoj dužnosti mogu podnositi prijave nadležnom disciplinskom organu radi pokretanja i vođenja disciplinskog postupka.

V. INFRASTRUKTURNE I TEHNIČKE MERE

Član 11.

Za odigravanje fudbalskih utakmica se može koristiti samo stadion koji poseduje Sertifikat bezbednosti, kojim se potvrđuje da su infrastrukturni i tehnički uslovi stadiona takvi da zadovoljavaju bezbednosne kriterijume, koji su propisani od strane FSS i FSB. Sertifikat izdaje Komesar za bezbednost FSB na osnovu mišljenja Komisije za stadione i igrališta.

Sadržinu Sertifikata i postupak njegovog izdavanja utvrđuje Komesar za bezbednost FSB uz prethodno mišljenje Komisije za stadione i igrališta.

Član 12.

Stadion na kome će klubovi igrati utakmice mora imati potrebna dokumenta i to:

- da ima upotrebnu dozvolu za korišćenje stadiona kao celine i sve uređaje i instalacije na njemu, izdatu od nadležnog organa državne uprave,
- da ima tehničku dokumentaciju za izgradnju stadiona, overenu od nadležnog organa,
- da ima potvrdu ovlašćene stručne organizacije o ispravnosti protivpožarne opreme, elektroinstalacija i druge opreme na stadionu, ne stariju od 6 meseci;
- da ima potvrdu nadležne stručne organizacije da su svi gvozdene elementi na stadionu, stative, zgrade, semafori, stubovi za svetla, ograde, tribine i sl. pravilno uzemljeni, ne stariju od 1 godine;
- akt o proceni rizika za radna mesta, izrađen na način pripisan Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu;

Član 13.

Za odigravanje fudbalskih utakmica, takmičenja svih liga FSB, infrastrukturni i tehnički uslovi koje mora da ispuni stadion načelno su definisani Pravilnikom o licenciranju klubova FSS.

Pored uslova definisanih Pravilnikom o licenciranju klubova FSS, stadion posebno mora da ispunjava i sledeće uslove:

- Prilaz stadionu treba da omogući olakšan protok lica i vozila kao i brz i bezbedan prolaz gledalaca. Prostor oko stadiona mora biti očišćen od predmeta koji se mogu upotrebiti za izazivanje nasilja.
- Sva ulazno-izlazna vrata i kapije na stadionu i sve kapije koje vode iz zone gledališta ka zoni igrališta moraju da se otvaraju u pravcu od gledališta i moraju da ostanu otključana dok su gledaoci na stadionu,
- Teren za igru mora biti ograđen čvrstom metalnom ogradom odgovarajuće visine sa odgovarajućim brojem vrata-kapija koje se otvaraju prema terenu radi eventualne evakuacije gledalaca na teren,
- Pristup igrača i službenih lica mora biti zaštićen od publike prilikom ulaska i napuštanja terena za igru,
- Tribine i svi objekti stadiona moraju biti izrađeni od tvrdog materijala koji se ne može fizičkom snagom gledalaca lomiti, sitniti i cepati.
- Stadion može imati sektore za sedenje i sektore za stajanje. Sektori moraju biti odvojeni gvozdenom ogradom odgovarajuće visine radi sprečavanja prelaska gledalaca između sektora,
- Sektor na stadionu određen za gostujuće navijače mora biti odvojen odgovarajućim ogradama od ostalih sektora. Takođe mora imati posebne ulazno-izlazne kapije iz spoljašnje zone kao i kapije za ulaz i izlaz u zonu terena.
- Da postoji odgovarajuća prostorija – kontrolna soba za komesara za bezbednost, specijalnog kontrolora za bezbednost, rukovodioca policije, spikera, rukovodioca redarske, vatrogasne i medicinske službe iz koje navedena lica imaju jasan pregled sportskog terena i gledališta.
- Stadion mora biti opremljen razglasom. Razglas mora biti takav da se svako obaveštenje čuje jasno i glasno u svim uslovima na čitavom stadionu,

VI. ORGANIZACIONE I OPERATIVNE MERE

Član 14.

Obaveze organizatora

Svaka fudbalska utakmica mora biti od strane organizatora prijavljena nadležnom organu unutrašnjih poslova u skladu sa zakonom koji reguliše ovu materiju.

Organizatori utakmice pre, za vreme i posle utakmice, moraju preduzeti sve odgovarajuće organizacione i operativne mere na sprečavanju i otkrivanju svih pojava i ponašanja koja mogu ugroziti bezbednost ljudi, imovine i organizaciju utakmice.

Pre odigravanja utakmice, organizator utakmice mora blagovremeno održati sastanak sa svim bezbedonosnim strukturama angažovanim na odigravanju utakmice, da bi osigurao primenu mera propisanih ovim pravilnikom.

Član 15.

Organizator utakmice – klub domaćin dužan je da izradi Plan preventivnog delovanja za svaku utakmicu koja se igra, u kome detaljno reguliše sve organizacione i operativne mere u cilju sigurnog i bezbednog odigravanja utakmice.

Plan preventivnog delovanja načelno sadrži:

1. BEZBEDNOSNA PROCENA

1. 1. OSNOVNI PODACI O UTAKMICI

1. 2. PODACI O NAVIJAČIMA

2. STADION

2.1. PRILAZ I PROSTOR OKO STADIONA

2.2. SADRŽAJ STADIONA I ISPUNJAVANJE TEHNIČKIH USLOVA

2. 3. ULAZNE KAPIJE I KAPACITET STADIONA

2.4. RASPORED NAVIJAČA NA STADIONU

2.5. PARKING PROSTOR

3. PREVENTIVNE I ORGANIZACIONE MERE

3. 1. MEDIJSKA KAMPANJA

3. 2. PREVENTIVNA I ORGANIZACIONA ULOGA KLUBOVA

3. 3. OPŠTE BEZBEDONOSNE MERE

3. 4. IZRADA I DISTRIBUCIJA ULAZNIKA

3.5. PRIHVAT GOSTUJUĆIH IGRAČA I SLUŽBENIH LICA

3.6. PRAVA PRISTUPA U ODREĐENIM ZONAMA

- *Restriktivni prostor*
- *Pristup prostorijama kluba*
- *Pristup službenim prostorijama*
- *Pristup prostoru igrališta*
- *Pristup VIP ložama*
- *Pristup prostoriji za doping kontrolu*

3. 7. IZRADA I DISTRIBUCIJA AKREDITACIJA

3.8. KONTROLA ULAZA U STADION

3.9. UNOŠENJE PREDMETA U STADION

3.10. PRAVILA PONAŠANJA GLEDALACA NA STADIONU

3.11. CEREMONIJA DODELE MEDALJA I PRIZNANJA

4. NAČIN SARADNJE I OBEZBEĐENJA UTAKMICA

4.1. SUBJEKTI BEZBEDNOSTI

4.2. KOMESAR ZA BEZBEDNOST FSB

4.3. SPECIJALNI KONTROLOR ZA BEZBEDNOST FSB

4.4. KLUBSKI KOMESAR ZA BEZBEDNOST

4.5. REDARSKA SLUŽBA

4.6. PRIPADNICI MUP-a

4.7. SANITETSKO OBEZBEĐENJE

4.8. VATROGASNO OBEZBEĐENJE

4.9. TEHNIČKO OBEZBEĐENJE

- *Sistem video nadzora*
- *Sistem za javno oglašavanje na stadionu i semafor*
- *sistem interne veze preko radio-veze, mobilne ili fiksne telefonije,*
- *sistem reflektorske rasvete,*
- *sistem elektro i agregatskog napajanja.*

4.10. RUKOVOĐENJE

4.11. PLAN VEZE

5. NAČIN POSTUPANJA U RAZNIM SITUACIJAMA

5.1. POSTUPAK U SLUČAJU EVAKUACIJE

5.2. POSTUPAK U SLUČAJU RASIZMA

5.3. POSTUPAK U SLUČAJU NARUŠAVANJA JAVNOG REDA I MIRA

5.4. POSTUPAK U SLUČAJU UDALJENJA GLEDALACA SA STADIONA

5.5. POSTUPAK GLEDALACA U SLUČAJU UGROŽAVANJA OPŠTE BEZBEDNOSTI

Član 16.

Organizator utakmice je obavezan da sprovede sve mere predviđene Planom preventivnog delovanja a posebno:

- obezbedi detaljni pregled stadiona pre utakmice,
- spreči prodaju ili distribuciju alkohola unutar stadiona i u njegovoj neposrednoj okolini,
- obezbedi da se prodaja bezalkoholna pića vrši u papirnatim ili plastičnim čašama,
- obezbedi da svi prolazi za publiku, koridori, stepenice, vrata, kapije i putevi ka izlazima za slučaj opasnosti budu prohodni i oslobođeni svih prepreka koje bi mogle da uspore slobodan protok gledalaca,
- Da sva izlazna vrata i kapije na stadionu i sve kapije koje vode u prostor terena za igru budu otključana dok su gledaoci na stadionu, kao i sve vreme čuvana od strane redarske službe.
- Prilazni putevi i tačke ulaska/izlaska ekipa, fudbalskih zvaničnika i VIP lica moraju se odvojiti od onih koji su za gledaoce i moraju se obezbediti potrebnim brojem pripadnika redarske službe.

Član 17.

Klub - domaćin dužan je da u organizaciju utakmice uključi sve subjekte bezbednosti, a naročito:

- policiju,
- redarsku službu,
- sanitetsku službu sa dovoljnim brojem sanitetskih vozila, sanitetskog osoblja, uređaja i sredstava za pružanje prve pomoći, kao i bolnicu koja će biti spremna da eventualno, primi veći broj povređenih,
- vatrogasnu službu sa dovoljnim brojem vatrogasnih kola i drugih sredstava, kao i vatrogasaca za intervenciju,
- službu elektrodistribucije,

- komunalne i druge službe,
- marketing službu,
- informativnu službu i službu veze sa razglasnim uređajima koji obezbeđuju dobru čujnost u i oko stadiona,
- vođe ili predstavnike navijača domaćeg kluba.

Član 18.

U cilju preventivnog delovanja i smanjenja rizika izbijanja nasilja i nedoličnog ponašanja gledalaca, klubovi su dužni da:

- podstiču organizovanje i sportsko ponašanje klubova svojih navijača i prihvate njihovo postojanje kao službeno priznatih navijača;
- ostvaruju saradnju sa klubovima svojih navijača i iniciraju određivanje redara iz njihovih redova, radi pružanja pomoći u održavanju reda,
- ostvaruju odgovarajuće informisanje svojih navijača,
- koordiniraju aktivnosti sa klubovima svojih navijača prilikom odlaska na fudbalske utakmice na kojima su ti klubovi i njihovi navijači gostujući,
- preduzmu druge mere i aktivnosti u skladu sa zakonom, propisima donetim na osnovu zakona i propisima FSS i FSB.

Član 19.

Obaveze gostujućeg kluba

Svaki gostujući klub, pre polaska na odigravanje utakmice, obavezan je da:

- najkasnije 3 dana pre polaska na put da obavesti klub domaćina - organizatora utakmice o danu i vremenu dolaska, prevoznim sredstvima, broju članova gostujuće ekipe koji dolaze kao i o objektu u kojem će biti smešteni u mesto odigravanja utakmice ili van njega,
- preko klubova navijača, ukoliko navijači idu sa klubom, organizuje odlazak na utakmicu - gostovanje svojih navijača i o broju navijača, prevoznim sredstvima i imenima odgovornih vođa navijača, vremenu dolaska, obavesti nadležnu stanicu policije svoga mesta - grada i klub - domaćin - organizatora utakmice,
- na traženje komesara za bezbednost kluba - domaćina obavezno uključi u preventivni plan mera svog komesara za bezbednost i vođu navijača,
- svoje navijače obavezno upozna koji se rekviziti i sredstva ne mogu unositi na stadion i koja se sredstva ne mogu upotrebljavati (tvrdi predmeti, petarde i druga pirotehnička sredstva) kao i to, da za njihovo ponašanje odgovornost snosi gostujući klub,
- kada razlozi sigurnosti ukazuju da se navijačima ne savetuje da putuju na utakmicu u gostima, mora učiniti sve što je moguće kako bi navijače odvratili od putovanja.

VII. REDARSKA SLUŽBA

Član 20.

Organizator fudbalske utakmice za obavljanje poslova fizičkog obezbeđenja i održavanja reda na utakmici formira odgovarajuću redarsku službu ili angažuje pravno lice registrovano za poslove fizičko-tehničkog obezbeđenja o čemu se mora zaključiti odgovarajući ugovor.

Organizator utakmice mora osigurati prisustvo dovoljnog broja pripadnika redarske službe (ženskog i muškog pola) u cilju uspešne realizacije poslova redarske službe,

Organizator utakmice za poslove redarske službe može angažovati lica koja su punoletna, poslovno, fizički i psihički sposobna, muškog ili ženskog pola, državljani Republike Srbije, teorijski i praktično obučena za obavljanje poslova redarske službe na fudbalskoj utakmici i koja nisu krivično kažnjavana.

Svi angažovani redari moraju nositi jednoobraznu radnu uniformu, koja mora biti jarkih boja i lako uočljiva i tipski prsluk - „marker“ na kome će biti ispisana reč „redar“.

Član 21.

Prilikom obavljanja poslova fizičkog obezbeđenja i održavanja reda na fudbalskoj utakmici, redarska služba je dužna da:

1. Sprovodi bezbednosne kontrole na ulaznim tačkama na spoljnom i unutrašnjem prstenu i u svim ostalim zonama gde šira javnost nema pristupa.
2. Spreči pristup licima koja ne mogu da dokažu svoje pravo da budu na stadionu ili ne pristanu na pregled
3. Spreči pristup i ulaz u objekat na kome se održava sportska priredba licima koja su pod uticajem alkohola, opojnih sredstava ili se iz njihovog ponašanja može zaključiti da su skloni nasilnom ili nedoličnom ponašanju.
4. Zaštititi ključne zone (ulazi-obrtni krstovi, prodajni punktovi, svlačionice ekipa i sudija, prostorije i zone za VIP lica kao i njihova vozila i za predstavnike medija, uključujući i njihovu tehničku opremu)
5. Odvoji gostujuće navijače usmeravanjem na posebne ulaze i izlaze iz sportskog objekta i poseban deo gledališta koji je za njih određen.
6. Obezbedi da gledalac sedi na tačno određenom mestu.
7. Onemogući ulazak gledalaca na sportski teren i spreči njihov prelazak iz jednog dela gledališta namenjen navijačima jednog kluba u drugi.
8. Onemogući unošenje ili prodaju alkoholnih pića u sportskom objektu.
9. Onemogući unošenje predmeta u sportski objekat koji se mogu upotrebiti u nasilničkim postupanjima (pirotehnička sredstva, motke, flaše i slično), odnosno kojima se može ometati tok sportske priredbe (ogledala, laserski pokazivači, zvučni uređaji veće snage, transparenti ili obeležja kojima se podstiče rasna, verska, nacionalna ili druga netrpeljivost ili mržnja, odnosno čiji je sadržaj uvredljiv ili nepristojan i sl.).
10. Onemogući unošenje u sportski objekat i isticanje navijačkih simbola koji su većih dimenzija i mogu ometati rad službenih lica, osim zastava, šalova, kapa i dresova sa obeležjima kluba.
11. Da obezbedi da gledaoci ostanu odvojeni, u skladu sa njihovim ulaznicama.
12. Da spreči navijače da prelaze u sektor sportskog objekta za koji ne poseduju važeću ulaznicu.
13. Upozori, odnosno udalji gledaoca koji svojim ponašanjem ili propuštanjem određene radnje može izazvati nasilje na sportskoj priredbi, ugroziti bezbednost učesnika sportske priredbe ili ometati njen tok.

14. Ne dozvoli pristup sportskom objektu, licu kome je izrečena mera bezbednosti, odnosno zaštitna mera zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama.
15. Obezbedi da sve tačke ulaska i izlaska kao i putanje za hitne slučajeve ostanu slobodne.
16. Spreči lice da pristupi zonama za koje ne poseduju ovlašćenje, a posebno terenu za igru i u njegovoj neposrednoj blizini.
17. Zaštiti igrače i zvaničnike utakmice prilikom ulaska na teren i izlaska sa njega.
18. Vršiti usmeravanje protoka vozila i pešaka u neposrednoj blizini stadiona.
19. Obezbedi primenu mera predviđenih kućnim redom na stadionu.
20. Da obavesti policiju, službe za prvu pomoć, vatrogasne službe ili ostale organe o svakom incidentu koji može da predstavlja pretnju po bezbednost, kada ne mogu sami da odmah otklone opasnost.
21. Obaveste policiju o svim prekršajnim i krivičnim incidentima.
22. Da pazi na sva područja potencijalnih opasnosti i spreči prekoračenje kapaciteta sportskog objekta.
23. Druge poslove koje ugovorne strane međusobno ugovore, a vezene su za pružanje ove usluge.

Član 22.

Redar je ovlašćen da upotrebi fizičku snagu ako na drugi način ne može da odbije napad od sebe ili od drugog lica ili napad usmeren na oštećenje ili uništenje imovine, sredstava ili opreme.

O upotrebi fizičke snage redar je dužan da sačini pismeni izveštaj koji sadrži sve podatke od značaja za ocenu opravdanosti i pravilnosti upotrebe fizičke snage i da ga podnese organizatoru najkasnije 24 časa od upotrebe fizičke snage.

Izveštaj iz stava 2. ovog člana organizator je dužan da dostavi nadležnoj policijskoj upravi najkasnije 48 sati od upotrebe fizičke sile.”

VIII. MERE ZA SPREČAVANJE NASILJA I NEDOLIČNOG PONAŠANJA NA FUDBALSКИM UTAKMICAMA

Član 23.

Pod nasiljem i nedoličnim ponašanjem na sportskim priredbama, u smislu ovog Pravilnika, smatra se naročito:

- fizički napad na učesnike fudbalske utakmice,
- fizički obračun između učesnika na fudbalskoj utakmici,
- bacanje na teren ili u gledalište predmeta koji mogu da ugroze život, fizički integritet ili imovinu,
- izazivanje mržnje ili netrpeljivosti koja može da dovede do fizičkih sukoba učesnika,
- oštećenje stadiona, opreme, uređaja i instalacija na sportskom objektu na kome se organizuje fudbalska utakmica,
- izazivanje nereda prilikom dolaska, odnosno odlaska sa stadiona ili na stadionu, remećenje toka fudbalske utakmice ili ugrožavanje bezbednosti učesnika utakmice ili trećih lica,
- neovlašćeni ulazak na fudbalski teren,

- neovlašćeni ulazak u službene prostorije i službene prolaze stadiona na kome se igra fudbalska utakmica,
- unošenje u stadion i upotreba alkohola ili drugih opojnih sredstava,
- unošenje u stadion, odnosno korišćenje pirotehničkih sredstava i drugih predmeta i sredstava kojima može da se ugrozi bezbednost učesnika fudbalske utakmice ili ometa njen tok,
- neovlašćeni ulazak u deo gledališta stadiona koji je namenjen protivničkim navijačima.

Član 24.

Organizator utakmice je odgovoran za organizaciju štampe, distribuciju i prodaju ulaznica i dužan je da preduzme sve organizacione i tehničke mere protiv falsifikovanja ulaznica. Svi pripadnici redarske službe, u i oko stadiona moraju biti upoznati sa merama zaštite, kako bi se olakšalo brzo identifikovanje falsifikovanih ulaznica. Uz ulaznicu se mogu deliti i pravila ponašanja na stadionu. Prodaja ulaznica mora biti kontrolisana i vrši se direktno licu na ovlašćenim mestima-biletarnicama ili preko distributera.

Član 25.

Broj ulaznica u prodaji ne može da bude veći od prijavljenog i odobrenog maksimuma bezbednog kapaciteta. Maksimum bezbednog kapaciteta stadiona može biti revidiran i smanjen u slučaju posebnih okolnosti.

Bezbedan kapacitet se određuje na osnovu kapaciteta smeštaja gledalaca i strukture stadiona.

Član 26.

Kupovinom ulaznice, kupac-gledalac je dužan da poštuje pravila i propise za korišćenje stadiona a posebno:

- da korišćenje ulaznice mora biti u skladu sa pravilima i propisima;
- da je poštovanje pravila i propisa neophodan uslov za pristup i boravak na stadionu;
- da kupovinom ulaznice, kupac implicitno ovlašćuje organizatora da može vršiti provere njega i ličnog prtljaga, odnosno da zabrani ulazak u stadion ako lice nije voljno proći te provere;
- da se unutar stadiona i njegove neposredne blizine može koristiti oprema za video-nadzor i audio snimke.

Kupovina ulaznice i boravak u prostoru stadiona znači prihvatanje ovih pravila. Ne pridržavanje navedenih pravila imaće za rezultat uskraćenje prava pristupa stadionu ili udaljavanje sa stadiona. Klub zadržava pravo da može zabraniti ulazak na stadion svakom ko je prekršio pravila i propise.

Član 27.

Pravo ulaska u stadion stiče sa na osnovu kupljene ulaznice i važeće akreditacije. Licima koja poseduju ulaznice i akreditacije, ako razlozi bezbednosti zahtevaju može se ograničiti ili zabraniti ulazak i boravak u stadionu.

Za vreme boravka na stadionu vlasnik ulaznice, istu mora sačuvati i pokazati na zahtev redarske službe ili organa MUP-a.

Organizator je dužan da na fudbalskim utakmicama povećanog rizika onemogući ulazak na fudbalsku utakmicu licima koja ne poseduju identifikacioni dokument, odnosno licima mlađim od 16 godina koja nisu u pratnji roditelja ili staratelja.

Član 28.

Organizator utakmice, zajedno sa nadležnim rukovodiocem policije odlučuje u koje vreme će se otvoriti ulazi u stadion, a u skladu sa Zakonom o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama. Pri donošenju odluke moraju poštovati sledeće kriterijume:

- planiranu strategiju razdvajanja navijačkih grupa van stadiona.
- očekivani broj posetilaca;
- očekivano vreme dolaska na stadion različitih grupa navijača;
- zabavni program za posetioce na stadionu;
- raspoloživi prostor i mogućnosti za zabavu van stadiona;

Član 29.

Restriktivni prostor su posebno štićene prostorije i prostori stadiona u kojima nije dozvoljen slobodan pristup javnosti, a to su:

- prostorije kluba, koje se koriste kao prostorije za rad službeni lica;
- službene prostorije (svlačionice za domaće i gostujuće ekipe i sudije, prostorija za delegata, ambulante za tretmane za igrača i službenih osoba, prostorija za doping kontrolu i kontrolna prostorija);
- unutrašnji prsten igrališta (teren za igru, prostor za zagrevanje, atletske staze, klupe za rezervne igrače i službeno osoblje, tunel za igrače i dr.);
- VIP loža;
- radno područje za medije (pozicije kamera, press loža, TV i radio komentatorske pozicije, područje za reportažna kola, prostorija za press konferenciju);
- hodnici i foajei koji spajaju službene, gore navedene, prostore;
- miks zona (prostor u kome novinari, radio i TV reporteri mogu da intervjuišu igrače posle utakmice);
- područje za parkiranje vozila službenih lica i ekipa.

Za kontrolu pristupa restriktivnom prostoru organizator određuje adekvatan broj pripadnika redarske službe, u cilju adekvatnog sprečavanja ulaska nepodobnih i nepozvanih lica.

Svako nekorektno ponašanje i neovlašćeni ulazak u restriktivne zone za vreme održavanja fudbalske utakmice, kao i 2 sata pre ili posle, smatra se nasiljem i nedoličnim ponašanjem.

Član 30.

Pristup prostorijama svlačionica, službenih lica, predstavnika medija, ambulantama i posebno namenjenim prostorima i ili prilaznim hodnicima koji vode do tih prostora omogućiće se samo na

osnovu važeće akreditacije za taj prostor. Posebnim aktima definisano je pravo pristupa prostorima sudija i delegata.

Član 31.

Pristup unutrašnjem prstenu igrališta imaju:

- igrači,
- licencirani i drugi predstavnici klubova u skladu sa propozicijama takmičenja, a na za to predviđenim mestima;
- angažovani predstavnici redarske službe;
- predstavnici medicinske i vatrogasne službe;
- službena i akreditovana lica za taj prostor.

Član 32.

Pravo pristupa parkingu imaju vozila državnih organa koji se angažuju ili su gostiti na fudbalskoj utakmici, klubova, službenih lica (delegata, sudija, komesara) i drugih zvaničnih lica. određuje organizator utakmice u skladu sa Pravilnikom o bezbednosti i sigurnosti na fudbalskim utakmicama.

Član 33.

Osim ako to nije izričito zakonski odobreno, na stadion je zabranjeno unositi:

- vatreno oružje;
- predmete bilo koje vrste, koji bi se mogli koristiti za sečenje, ubod, udarac i drugi oblik povređivanja;
- boce, čaše, konzerve i posude, bilo koje vrste, kao i drugih predmeta izrađenih od čvrste ambalaže, stakla ili bilo kojeg drugog materijala koji se može povrediti drugo lice;
- pirotehnička sredstva za vatromet, dimni prah, dimne ili druge pirotehničke bombe;
- alkoholna pića bilo koje vrste, psihoaktivni lekovi ili stimulansi;
- rasistički, ekstremistički i politički propagandni materijal;
- držače za zastave ili transparente bilo koje vrste, izuzev izrađenih od fleksibilne plastike i da nisu duži od 1 metra i prečnika 1 cm;
- zastave ili transparente veće od 2 metara. Manje zastave i transparenti dozvoljeni su pod uslovom da su izrađeni iz materijala koji se smatra nezapaljivim, u skladu sa nacionalnim propisima i standardima;
- životinje, osim pasa vodiča i pasa policije;
- gasni sprej, hemijske i supstance koje su štetne za zdravlje ili su vrlo lako zapaljive;
- nezgrapne predmete (veće od 25cm x 25cm x 25cm) kao što su: lestve, stolove, stolice, kutije, veliki torbe i ruksake, sportske torbe i kofere;
- velike količine ili role papira;
- uređaje za kontrolu mase;
- laserske uređaje;
- ostale predmete koji bi mogli narušiti bezbednosti lica ili pričinili materijalnu štetu.

Član 34.

Sve osobe koje ulaze u stadion moraju poštovati i postupati po uputstvima organizatora, redarske službe, komesara bezbednosti, policije, vatrogasaca, službe medicinske pomoći i oficijelnog

spikera na stadionu. Svako ko se svesno ne pridržava uputstava izdatih od navedenih lica biće mu uskaraćeno pravo boravka na stadionu od strane redarske službe ili policije.

Na stadionu ponašanje se mora odvijati u sportskom duhu, sa ciljem da se sebi i drugima učini ugodan i zabavan osećaj. Prisustvo na stadionu je isključivo u svrhu navijanja i bodrenja kluba, bez politike, rasni ili verski predrasuda i nasilja bilo koje vrste.

Član 35.

Osim ako nije drugačije regulisano, unutar stadiona zabranjeno je:

- prodavati robu i ulaznice, distribuirati štampani materijala, izlagati zbirke, vršiti druge promotivne ili komercijalne aktivnosti kojima se ugrožava bezbednost prisutnih;
- bacanje predmeta ili tečnosti;
- paljenje vatre, ispaljivanje vatrometa, petardi, dimnih prahova, dimnih bombi ili drugi pirotehnički sredstava;
- isticanje ili širenje političke, rasističke propagande, slogana i grbova;
- postupati na način koji se može tumačiti prema drugima kao provokativan, preteći, uvredljiv ili diskriminantan;
- izazvati pretnju po život ili sigurnost sebi ili drugima, ugroziti bilo koga drugog i prouzrokovati štetu;
- penjanje na ili preko struktura i instalacija koje nisu namenjeni za opšte korišćenje, posebno fasade, ograde, zidovi, barijere, rasveta, semafori, video platforme, jarboli, platforme za kamere, drveće i krov;
- ulazak u restriktivna područja (svlačionice, funkcijske prostorije, VIP i medijska područja, itd), koji su zatvorene za javnost ili za pristup neovlašćenih lica;
- ograničiti ili ometati područja namenjena za prolaz i izlazi u slučaj nužde;
- pisati, bojiti ili nešto staviti na strukturalne elemente, instalacije ili puteve;
- vršiti nuždu, osim u sanitarnim prostorima
- stajati na mestu za sedenje;
- bacati smeće van korpi;
- vršiti opstrukciju redarske službe, policije, vatrogasaca i medecinske službe;
- vršiti zastrašivanje, prinudu, vrijeđanje ili provokaciju drugi ljudi, uključujući sudije, igrače, zvaničnika kluba, bezbednosne i redarske službenike;
- uzimanje materije koje mogu uticati na normalno ponašanje (alkohol, droga, lekovi);
- upotrebiti materiju koja može prouzrokovati veće negativne posledice (otrovi, opasne i zapaljive materije i dr);
- odnošenje, oštećenje i neovlašćeno korišćenje sadržaja na stadionu i
- nošenje maski koje sprečavaju identifikaciju lica.

Član 36.

Promocija ili najavljivanje političkih ili verskih poruka ili bilo koji drugi oblici političkih ili verskih aktivnosti unutar ili u neposrednoj blizini stadiona na bilo koji način je strogo zabranjeno pre, tokom i posle utakmice.

Član 37.

Organizator utakmice, putem redarske službe i uz asistenciju policije, mora sprečiti svako provokativno delovanje gledalaca van ili u neposrednoj blizini stadiona (neprihvatljiv nivo verbalne provokacije od strane gledalaca prema igračima ili protivničkim navijačima, rasističko ponašanje, provokativni panoji ili zastave, itd.).

IX. ORGANIZACIJA UTAKMICA VISOKOG RIZIKA

Član 38.

Utakmicom visokog rizika načelno se smatraju sledeće utakmice:

- sve utakmice kao takve proglašenje od strane FSB na bazi procene ranijih bezbednosnih poremećaja, odnosno zbog nekih drugih sličnih razloga,
- sve utakmice Kupa Srbije,
- sve utakmice za koje se ocenjuje da će broj navijača gostujuće ekipe biti veći od 5% kapaciteta stadiona,
- sve utakmice između klubova čiji je rivalitet poznat od ranije, odnosno ukoliko njihovih navijača postoje antagonizmi i netrpeljivost,
- sve utakmice koje ukazuju na objektivnu opasnost od nacionalističkih ekscesa i negativnih ponašanja većih grupa gledalaca (stanje pogoršanih međunacionalnih odnosa i slično), i
- sve utakmice "baraža" za ulazak u viši stepen takmičenja.

Član 39.

Inicijativu da se utakmica proglasi utakmicom povećanog rizika mogu dati:

- MUP Republike Srbije;
- Komesar za bezbednost FSS;
- Komesar za bezbednost FSB;
- Komesari za bezbednost liga;
- Komesari za bezbednost klubova.

Član 40.

Utakmice visokog rizika proglašava Komesar za bezbednost FSB.

Odluka o proglašenju utakmicom povećanog rizika mora se doneti 72 sata pre početka utakmice i dostavlja se:

- MUP Republike Srbije;
- Nadležnom tužiocu i sudiji za prekršaje;
- Nadležnim inspekcijama;
- Sekretarijatu FSB;
- Klubovima.

Član 41.

Na utakmicama visokog rizika organizator je dužan da:

- odredi odgovorno lice zaduženo za sprovođenje mera propisanih ovim zakonom i saradnju sa policijom;
- o svim informacijama koje poseduje u vezi sa sportskom priredbom, obavesti odmah, a najkasnije 48 sati pre početka fudbalske utakmice policiju i druge nadležne organe, nadležni sportski savez i druge zainteresovane sportske organizacije, a po potrebi i sportiste koji učestvuju na sportskoj priredbi;
- postupa po nalogima policije.
- obezbedi prodaju ulaznica samo u stadionu u kome se fudbalska utakmica održava ili u njegovoj neposrednoj blizini;
- obezbedi odvajanje grupa gostujućih navijača prodajom ulaznica na odvojenim i posebnim prodajnim mestima;
- odredi posebne ulaze, izlaze i deo gledališta za grupe gostujućih navijača, ukoliko se očekuje njihov organizovani dolazak ili dolazak u većem broju;
- ostvari saradnju s predstavnicima klubova navijača radi međusobne razmene informacija;
- ostvari saradnju sa gostujućim klubom u u pogledu prodaje ulaznica za njihove navijače;
- onemogući ulazak na fudbalsku utakmicu licima koja ne poseduju identifikacioni dokument, odnosno licima mlađim od 16 godina koja nisu u pratnji roditelja ili staratelja.
- obezbedi preko programa fudbalske utakmice ili drugih sredstava informisanja podsticanje gledalaca na korektno ponašanje.

Član 42.

Za utakmice koje su okarakterisane kao utakmice visokog rizika primeniće se sve mere predviđene Planom preventivnog delovanja a posebno :

- strogo odvajanje navijača tako što će im se dodeliti sektori koji nisu oni koji su naznačeni na ulaznici (pojačana segregacija);
- formiranje i rezervisanje ispražnjenih sektora stadiona između sektora navijača protivničkih klubova;
- povećanje broja redara, posebno na tačkama ulaska i izlaska u sektorima navijača, oko igrališta i između grupa navijača rivala;
- obezbediti da stepenište u svim sektorima gledališta sve vreme bude slobodno i bez prepreka;
- nadgledanje stadiona i obezbeđivanje stalnog prisustva obezbeđenja na stadionu od noći koja prethodi utakmici;

- uključenje redara iz gostujućeg kluba koji će pratiti navijače od aerodroma, železničke stanice, luke ili autobuske/tramvajske stanice i nazad kao i na samoj utakmici;
- angažovanje spikera na stadionu iz gostujućeg kluba-saveza;
- zadržavanje grupa gledalaca na stadionu, po završetku utakmice, po odluci organa Policije a do trenutka kada je obezbeđeno sigurno udaljavanje svih gledalaca.

X. DRUGE MERE I AKTIVNOSTI

Član 43.

Pod slučajevima ugrožavanja bezbednosti ljudi i imovine, u smislu ovog Pravilnika smatraju se:

- požar;
- prirodne i ekološke katastrofe;
- elementarne nepogode;
- eksplozije i teroristički napadi;
- pucanje ili urušavanje konstrukcije stadiona;
- nestanak električne energije i osvetljenja;
- prodor gledalaca u teren i fizički napad na igrače ili službena lica;
- masovna tuča između navijača klubova koji igraju utakmicu;
- masovna tuča igrača dva tima,
- neredi koje karakteriše bezobzirno bacanje u teren za igru i atletsku stazu pirotehničkih i drugih sredstava čije je unošenje na stadion zabranjeno, a posebno bacanje sredstava kojima se mogu ugroziti životi gledalaca i imovina (eksplozivna i druga sredstva podobna za povrede gledalaca),
- masovno i kontinuirano izazivanje nacionalne, rasne ili verske mržnje koja može dovesti do fizičkih sukoba na utakmici.

Član 44.

Pravno lice (vlasnik ili korisnik stadiona) ima obavezu da izradi Plan evakuacije i Upustvo za postupanje u slučaju požara i drugih vanrednih situacija. Na Plan evakuacije mora se pribaviti pozitivno mišljenje Komesara za bezbednost FSB u skladu sa pozitivnim Zakonima i propisima koji regulišu ovu oblast.

Plan evakuacije i Upustvo za postupanje se mora nalaziti kao prilog Plana preventivnog delovanja i postupanja.

Izvod Plana evakuacije i Upustva za postupanje u slučaju požara sa planom stadiona sa prikazom svih objekata na stadionu, kapijama, tačkama ulaska, izlaska, prilaznim putevima i oznakama, moraju biti istaknuti na vidljivim mestima na stadionu (putevima za evakuaciju).

U slučaju narušavanja bezbednosti ljudi i imovine na stadionu, a u skladu sa procenom i nalogom delegata utakmice, vrši se evakuacije gledalaca. Evakuacija gledalaca realizuje se u skladu sa odobrenim Planom evakuacije i Upustvom za postupanje u slučaju požara.

Član 45.

Požari i eksplozije predstavljaju jedan od najvećih bezbedonosnih rizika na sportskim objektima. U cilju sprečavanja nastanka požara i eksplozija moraju se preduzeti odgovarajuće preventivne mere zaštite, definisane ovim Pravilnikom i srodnim Zakonima i tehničkim propisima.

Za potrebe svakog stadiona mora biti izrađen Plan zaštite od požara. Pravno lice (vlasnik ili korisnik stadiona) ima obavezu izrade navedenog Plana.

Preventivno-tehničke mere zaštite od požara moraju posebno biti primenjene u prostorijama stadiona koje se smatraju izrazito ugroženim od izbijanja požara i eksplozija, kao što su trafostanice, prostorije za smeštaj dizel električnih agregata, klima komore, ostale tehničke prostorije, prostorije u kojima se priprema hrana, press sale i druge.

Stadion i u njegova neposredna okolina moraju biti pokriveni potrebnim brojem unutrašnjih i spoljnih hidranata, shodno važećim tehničkim propisima koji precizno definišu ovu oblast.

Stadioni moraju biti snabdeveni mobilnom opremom za gašenje početnih požara. Broj potrebnih aparata i njihova dispozicija određuju se u zavisnosti od veličine stadiona i maksimalnog broja ljudi koji se očekuje u objektu. Na svim elementima mobilne opreme za gašenje požara moraju biti vidno istaknuti parametri koji se tiču ispravnosti, datuma servisiranja i drugi. Osim aparata, unutrašnje zone stadiona moraju biti opremljene kofama sa peskom i rukavicama otpornim na vatru.

Član 46.

U slučaju narušavanja javnog reda i mira ili drugih ekscesa na utakmici, koji se ne mogu sprečiti ili otkloniti predviđenim merama i aktivnostima, delegat utakmice dužan je da samoinicijativno ili na predlog specijalnog kontrolora za bezbednost ili komesara za bezbednost kluba ili sudije zahteva da se gledaoci upozore putem razglasa da ne vrše bilo kakve radnje i postupke koji ugrožavaju bezbednost ljudi i imovine, odnosno normalan tok odigravanja utakmice.

Ukoliko i pored upozorenja gledaoci i dalje nastave sa istim ponašanjem, sudija će od delegata zahteva da se gledaoci ponovo upozore. U težim slučajevima narušavanja bezbednosti sudija je u obavezi da privremeno prekine utakmicu i delegata i komesara za bezbednost zatraži pražnjenje dela gledališta ili celog stadiona, tako da se utakmica nastavi bez prisustva publike.

Službena lica će, u slučaju narušavanja javnog reda i mira, nastojati da se utakmica odigra, ukoliko je to moguće do kraja, a organi bezbednosti i organizator utakmice dužni su da im pruže svu neophodnu pomoć.

Član 47.

Organizator utakmice mora da osnuje grupu za vezu, koja će se sastati na adekvatnom mestu na stadionu u slučaju ozbiljnog narušavanja bezbednosti ljudi i imovine. Okupljanje se vrši nakon emitovanja ugovorenog kratkog znaka preko razglasa na stadionu.

Pripadnici redarske službe moraju skrenuti pažnju organizatoru i policiji na svaki ozbiljan čin nedopuštenog ponašanja, kako bi se prekršiocu upozorili putem razglasa ili udaljili sa stadiona ukoliko tako odluči delegat utakmice.

Član 48.

Svako ko prema drugim gledalaca iskaže nasilno, napadačko ili uvredljivo ponašanje ili se ponaša na način koji ugrožava gledaoce i imovinu, odnosno iskaže rasnu ili versku diskriminaciju, vrši oštećenje stadiona, pokuša ulazak u stadion bez validne ulaznice, ne prikaže sopstveni identitet, blokira posetioce ili izlazne puteve, neovlašćeno prikazuje transparente, unosi zabranjene predmete, krši druga pravila definisana ovim Pravilnikom, može biti odstranjen sa stadiona.

Član 49.

Iz razloga bezbednosti rukovodilac policije može grupu navijača zadržati na stadionu za vreme dok se ostali navijači ne raziđu. Prilikom zadržavanja mora se ispoštovati sledeće:

- odluka o zadržavanju mora biti više puta objavljena putem razglasa i na jeziku navijačke grupe;
- da zadržani navijači imaju prisutp punktovima za osveženje i sanitarnim objektima;
- zadržani navijači moraju biti redovno obavestavani koliko još dugo moraju čekati.
- ukoliko je moguće, zadržanim navijačima treba osigurati neki vid zabave (muzika, video, itd.);

Član 50.

Medicinska služba mora stalno imati na raspolaganju odgovarajuće prostorije za ukazivanje prve pomoći gledaocima i svim drugim licima, izuzev sobe za testiranje na doping ili sobe za lečenje igrača.

Broj i kvalifikacije osoba zaduženih za pružanje prve pomoći gledaocima moraju biti odobreni od nadležnih organa vlasti, koji će također odrediti broj ambulatnih kola koja moraju biti na licu mesta pre, tokom i posle završetka utakmice. Osobe zadužene za pružanje prve pomoći moraju biti lako prepoznatljive.

XI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Član 51.**

Svako kršenje ovog Pravilnika biće predmet disciplinskih mera koje izriče Disciplinska komisija FSB u skladu sa Disciplinskim pravilnikom.

Član 52.

Nepredviđena pitanja

Sva pitanja koja nisu predviđena ovim Pravilnikom rešavaće odgovarajuća tela FSB. Odluke koje donesu odgovarajuća tela FSB su konačne.

Član 53.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom listu FSB "_____".